СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVIII. Ч. 165. Джерзі Сити, Н. Дж., середа, 17-го липня 1940. No. 165. Jersey City, N. J., Wednesday, July 17, 1940. VOL. XLVIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КОНВЕНЦІЯ ПІДЧЕРКУЄ СПРОТИВ ДО ВІЙНИ

ДЕМОКРАТИ В КЛОПОТІ ЧЕРЕЗ ПИТАННЯ НОМІНАЦІЇ РУЗВЕЛТА.

ШІКАҐО. — Краеву конвенцію Демократичної Партії відкрито тут точно в заповідженій 9. годині промовою Джеймса Фарлія, предсідника Краєвого Комітету партії. Всі делеґати були на місцях, і кожне місце на ґалерії було заняте.

По благословенстві одного епископа й відспіванні національного гимну забрав слово конґресмен Бенкгед, предсідник палати послів конґресу, і виголосив вступну промову. Промова йшла по звичайній лінії правлячої партії. Замітно було, що Демократична Партія називала себе невоєнною партією.

Кілько разів промовець згадував імення президента Рузвелта, на салі підносилися оплески, одначе вони ніколи не переходили на овацію. Одні обсерватори кажуть, що це було наслідком браку запалу делеґатів для президента, а інші приписують це взагалі бракові всяких старих способів роблення галасу. Противники кандидатури Рузвелта стараються зробити з цього капітал для себе, і нема сумніву, що це відношення делеґатів утрудняє становище прихильників Рузвелта. Одначе вони не здаються й ще сильніше аґітують за поновну кандидатуру президента.

Труднощі кандидатури президента Рузвелта лежать між іншим і в тому, що президент ще не має одного кандидата на свого заступника. Кажуть, що він має їх аж чотири. Ще інша трудність у тому, що партія хотіла би задержати Фарлія на становищі предсідника виконного уряду партії, а Фарлі є проти кандидатури президента.

Немало труднощів має Демократична Партія з ухваленням своєї програми, головно з ухваленням точок про заграничну політику. Перед резолюційним комітетом далі ведуться довжезні переслухання в цій справі. Декотрі делеґати заявляються за потребу виразної заяви про ізоляцію, ба навіть грозять, що винесуть справу перед повну конвенцію. Заґрози такі подали сенатори Гвілер з Монтани, Кларк з Айдаго, Кларк з Мезури й МекКерен з Невади.

Другою важною спірною точкою програми показалася справа рівноправности жінок. Деякі жіночі орґанізації домагаються вставлення в програму точки про потребу заведення повної рівноправности жінок з чоловіками під кожним оглядом, проти такого проєкту між іншими виступила публично пані Рузвелтова.

Деякі робітничі юнії висказалися за те, щоби Демократична Партія виставила втретє кандидатуру Рузвелта.

НЕВДАЛИЙ ЗАМАХ СТАНУ В ЧІЛЄ.

САНТІЯҐО (Чілє). — Поліція каже, що вона попала на слід плянованого замаху стану й запобігла йому вчасною акцією.

Поліція каже, що заговір зробила права реакційна ґрупа, за котрою стояли Націоналістична Партія, Народна Соціялістична Партія (бувша чілійська націстична партія) й тим подібні елементи. Поліція зробила рейди на головні уряди цих ґруп і забрала багато документів.

За обчисленнями Росела Портера, кореспондента „Ню Йорк Таймсу", націстичний уряд видає на пропаґанду в Чілє місячно 50 до 100 тисяч долярів.

УРЯД ЗАМОРОЖУЄ ФОНДИ БАЛТІЙСЬКИХ КРАЇВ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт ростягнув своє зарядження про заморожування фондів залежних держав на фонди Латвії, Естонії й Литви, котрих території захопили війська совєтської Росії в минулому тижні.

Президент зарядив, що всі фонди цих держав і їх громадян мають бути заморожені згідно зо станом тих фондів дня 10. липня.

За обчисленнями департаменту торговлі, інвестиції американців в згаданих трох державах виносять коло міліона долярів.

ВЕЛИКЕ ЗАМОВЛЕННЯ ПОВЗІВ.

ВАШИНҐТОН. — На замовлення департаменту війни „Америкен Кар енд Фавндрі Ко." збудує 627 нових легких повзів німецького типу.

Кошти замовлення виносять коло 11 міліонів долярів. Ці повзи мають причинитися до змеханізовання американської армії.

Є це найбільше замовлення того роду підчас мира.

ЯПОНСЬКО-АНҐЛІЙСЬКЕ ЗБЛИЖЕННЯ

ЛОНДОН. — В офіційних колах говорять, що замкнення дороги на Бурмі, якою доходила до воюючого китайського ґенерала Чян Кай Шека мілітарна поміч з Европи, буде основою до ґрунтовнішого порозуміння з Японією і правдоподібно буде початком цілковитого замирення з Японією.

КИТАЙЦІ ПРОТЕСТУЮТЬ

ЧУНҐКІНҐ. — Уряд Чян Кай Шека запротестував проти замкнення дороги на Бурмі і сказав, що це буде поламанням анґлійського попередного зобовязання. Серед деяких китайських кол ходять чутки, що замкнення цеї дороги буде причиною до зближення Китаю з Совєтами та Німеччиною.

ПЛЯНИ ФРАНЦІЇ

ВІШІ. — Заступник премієра, Ляваль, заявив, що Франція тепер буде перебудована на таких засадах: порядок внутрі Франції і праця для 40 міліонів французів, а не якісь гуманні міжнародні хрестоносні походи за інші поневолені народи; справа повороту домів 10 міліонів французьких воєнних утікачів; усунення всяких інтернаціональних доктрин з духового життя Франції й усунення від власти тих осіб, що відгравали важну ролю в уряді „народного фронту"; дисципліна в нації, задля якої уряд, коли треба буде цього, говоритиме твердо. Замітне те, що в анґлійських впливових колах тих реформ не конче уважають „фашистівськими", а далі уважають їх демократичними. Вони кажуть, що демократія не конче мусить усувати лад і дисципліну. Свобода для француза є так потрібна, що без неї він серед ніяких відносин не може обійтись, кажуть вони.

ДАЛІ ВИСИЛАТИМУТЬ ДІТЕЙ

ЛОНДОН. — В анґлійських офіційних колах відновлено справу висилки анґлійських дітей в заморські краї, головно до Канади та Америки. Ті діти, яких родичі багатші, заплатять кошта переїзду самі. Зновуж для бідних дітей подорож заплатить уряд.

ВОЄННІ УСТАНОВИ ДАЛИ ВЕЛИКІ ЗАМОВЛЕННЯ

ВАШИНҐТОН. — Міністерство мореплавства заключило контракти на загальну суму 137,000,000 дол., щоб скріпити оборону в повітрі та оборону Атлянтійського побережа й побережа Тихого океану. Урядовці міністерства мореплавства кажуть, що це найбільше замовлення в історії Америки. Замовлення обіймають між ін. 35,000 літаків для армії й фльоти. Вони мають бути викінчені до липня 1942 р. Водночас міністерство війни заключило контракти на суму 46,000,000 дол.

Головний видаток фльоти такий: Варстати корабельні й будинок для припасів у Ню Йорку 4,000,000; переміни на воєнних кораблях 1,775,000 долярів і варстати корабельні в Айона Айленд, Н. П., 740,000 дол.

ВЕЛИКА КОПАЛЬНЯНА КАТАСТРОФА

СОНМЕН (Па.). — У копальні вугля підприємства „Коперс Ко." трапився підземний вибух на глибині 8,000 стіп. З около 70 робітників, що працювали в копальні, 18. вирвалося з життям. Рятункові відділи добули вже тіла 22 робітників, й не можуть ручити за вирятування 23 інших. З вирятуваних кількох має поважні попарення.

Цей вибух це третій з ряду більший вибух у дистрикті мягкого вуґля цього року.

ВОЄННА ПІДГОТОВА МОЖЕ СТРИМАТИСЯ ЗА НЕДОСТАЧЮ ДОМІВ

ВАШИНҐТОН. — „Юнайтед Стейтс Гавзинґ Оторити" остерігає громадянство, що оборонна програма може бути стримана не через що інше, а через брак мешкальних домів у тих містах, де находяться воєнні варстати. Робітники не будуть мати де мешкати, як це вже було в початках попередньої світової війни.

Міністерство війни дало вже контракти на будову нових повзів, а дальші контракти будуть роздані ще біжучого тижня.

НІМЦІ ІНВЕСТУЮТЬ ГРОШІ В ФАБРИКАЦІЇ ШТУЧНОЇ ҐАЗОЛІНИ

БЕРЛІН. — У місяці червні два підприємства рафінерії ґазоліни оголосили, що вони затягають прилюдну позичку на виріб синтетичної ґазоліни. Одно підприємство потребує 155,000,000 марок а випускає бонди на 135,000,000 марок.

СУДОВІ ПЕРЕВОДЧИКИ

В монтреальськім суді є 10 переводчиків. Їх іменує провінціональний уряд. Сталої платні переводчики не побирають, а платять їм тільки від справ. Тих справ є досить і один з них упродовж року був переводчиком в 4,000 справах. Між переводчиками є один чоловік, який говорить добре 11 мовами: українською, польською, московською, чеською, болгарською і сербською. Також говорить по литовськи, латишськи, румунськи, француськи по анґлійськи. Крім цих мов говорить він також кількома діялектами.

З чужих мов чути в монтреальськім суді найбільше італійську мову, а відтак українську. Майже щодня є в суді і китайська розправа, головно за провадження льотерій.

ПОВІТРЯНА ПАТРУЛЯ В ГОЛІВУДІ.

Деякі фільмові актори це вправні летуни. Наліво: Ричард Арлен, що недавно зголосився вчити летунів, на своїм літаку. В середині Брайен Агерн, що літав вже сім років. Направо, Роберт Комингз, що теж має лайсенс на інструктора летництва.

ІТАЛІЙСЬКІ НАЇЗДИ НА ПАЛЕСТИНУ

ЄРУСАЛИМ. — Двацять італійських бомбовиків перший раз наїхали Палестину і бомбардували анґлійську нафтову базу Гайфу. Вони скинули 50 бомб і вбили ними одну особу та ранили кілька, серед них одного американського громадянина. Протилетунські батерії відкрили вогонь і відігнали їх назад на море. В часі цього бомбування жиди та араби, забувши свої місцеві порахунки, разом втікали до підземельних протилетунських схоронищ.

ПІДДАЧА ФОРТУ МОЯЛЄ.

ЛОНДОН. — Анґлійське звідомлення признає, що анґлійський форт Моялє, на границі Етіопії і британського Сомаліленду, по тяжкій пятидневній боротьбі піддався італійцям. Італійці при наступі мали зазнати тяжких втрат. Залога форту врятувалась і сама опустила його.

АНҐЛІЙЦІ НАЛІТАЮТЬ НІМЕЦЬКІ МІСТА.

ЛОНДОН. — Анґлійські літаки далі ночами нападають на німецькі міста, головно ті, в яких є склади ґазоліни та інших воєнних матеріялів і бомбардують їх. На передодні німецького наїзду на Анґлію анґлійський штаб задумує тими наїздами ослабити німецьку силу. Найважнішими обєктами нападу далі є німецькі склади ґазоліни, бо за обрахуванням анґлійського міністерства економіки, Німеччина, коли далі вестиме таку розгонову війну, вичерпається зо своїх ґазолінових засобів. В нападах анґлійських літаків на німецькі бази не малу ролю відграє економічне міністерство.

ІТАЛІЙЦІ БОМБАРДУВАЛИ ГРЕЦЬКИЙ ОСТРОВ.

АТЕНИ. — Італійські літаки бомбардували грецький остров Кефаленію, положену в Йонськім архіпеляґу.

ЩЕ ОДНО МИРОВЕ ПРЕДЛОЖЕННЯ АНҐЛІЇ.

РИМ. — Вірджініо Ґайда, „голосник Мусолінія", написав у своїй ґазеті, що Анґлія дістане ще одну, останню нагоду замиритись і разом з державами осі перебудувати Европу на нових основах. Це предложення буде зроблене Анґлії в формі ультімату. Коли Анґлія відкине його, то зачнеться для неї справжня боротьба, яка оберне її в руїни впродовж кількох днів, а навіть годин. Бо летунська сила Німеччини навіть не затронута, каже він. Щодо бльокади, то не Німеччина є нині бльокована, тільки Анґлія. В її порти мусять заїздити щодня десятки кораблів, та довезти 50 тисяч тон харчів. Тимчасом її порти є бомбардовані раз-у-раз німецькими літаками. Зновуж морська сила Анґлії чимраз більше тратить на широких океанах впливи.

ПЕРЕСТОРОГА НІМЦІВ.

БЕРЛІН. — Німецька преса перестерігає анґлійців, що від заяви Чорчіла, начеб кожне анґлійське село і місто буде оборонятись, ті села і міста стали мілітарними обєтами і німецька воєнна сила їх не пощадить. Зокрема не пощадить Лондону. Також німецька сила буде нещадно поводитись з цивільним населенням, яке, за заявою Чорчіла, також братиме участь у боротьбі з німецькими силами.

НА БАЛКАНІ УСПОКОЮЄТЬСЯ.

БУКАРЕШТ. — Видимим знаком успокоєння на Балкані є те, що Румунія починає демобілізувати свою армію. Вона відіслала домів як першу посилку 150,000 вояків, а думає відіслати чергових 650,000. Також демобілізує своє військо Мадярщина.

ПОБАЧЕННЯ ПРЕДСТАВНИКІВ ДИКТАТУР.

РИМ. — Ходять чутки, що в найближчім часі зійдуться на наради міністри заграничних справ — Німеччини, Італії і Совєтів. Дехто твердить, що Чяно вже виїхав до Берліна. Але офіційні кола заперечують цю вістку. Місцем їх зїзду буде Берлін, або Москва.

ЗАТКАЛИ УСТА.

БЕРНО (Швайцарія). — Швайцарські власти закрили два часописи в Люґано, які подавали неприхильні звідомлення про італійські воєнні успіхи. Італійська преса повела була проти них завзяту кампанію в останніх днях і посередно довела до їх закриття.

БУЛИТ ВЕРТАЄ ДО АМЕРИКИ.

ВІШІ. — Причиною, що Булит вертає до Америки, є це, що він хоче дати президентові Рузвелтові точне звідомлення про европейські справи, а не хоче цього робити по телефоні, ні навіть шифром, бо в нинішних часах і це небезпечно робити. Тепер в Европі заводиться старий звичай, що коли амбасадор хоче дати урядові точний звіт, він вертає до столиці.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY),
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holodays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з суботи (з англійською частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ТОТАЛІТАРНА НЕЗАЛЕЖНІСТЬ

В останню неділю відбулися в балтійських краях: Литві, Латвії й Естонії, вибори до парляментів цих держав, вибори, які як можна найкраще малюють положення таких нібито — незалежних держав, під покровом тоталітарної держави.

Вибори в кожній з тих держав називалися свобідними, тайними й рівними, як цього вимагає ідеал демократичних виборів. На діліж вони не були нічим подібним.

Передовсім ніякої свободи виборів не було. Кожний був під примусом зявитися на вибори. Не явитися на вибори значило заявитися проти виборів чи їх способу відбування, отже накласти на себе клеймо ворожнечі до „власть іміющих". Не було теж свободи в тому розумінні, що кожний може голосувати собі на всякого любого йому кандидата, чи любу йому партію, і що всякий може виставляти свою кандидатуру. Партій ніяких не було: була партія, комуністична. Не було ніяких кандидатів, лише комуністичні. Все інше, були вороги народу. Віддати голос на кого іншого значило віддати голос на ворога народу, отже бути зрадником. Опозиція не могла ставити кандидатів, не могла голосувати, не могла навіть здержатися від голосування. Одиноке, що вона могла зробити, було віддати чисту ковертку, себто вдавати, що голосується, але не голосувати. Очевидно, такий протест пустий, бо він не робить нічого ефектованого проти нелюбої сили. Словом, зазначити хіба протест рабський.

У подібний спосіб, як вибори, переводилися й виборчі кампанії. Там справа була проста: хто за комуністичну лісту, той патріот, розумний, революціонер, оборонець народу. Хто проти цеї офіціяльної лісти, той зрадник революції, зрадник народу, той хоче віддати народ чи державу в руки ворогів. Того роду кличі домінували над виборами.

Коли опозиції не вільно було вести аґітації ні виставляти своїх списків, то за те в виборчій кампанії живу акцію брала московська залога. Офіцири й жовніри армії, що нібито має лише доглядати військової сторони Росії, вели аґітацію, промовляли на зборах, машерували в походах, грали в бандах, словом робили настрій, що за милою їм партією стоїть оружна, непереможна сила. Армія давала при тому юрбі бездумних виборців забави, фільми, концерти, танці.

Пиймані між такі кліщі, з одного боку масове насильство й монопольну аґітацію, з другого боку дешеву чи дармову забаву, литовці, лотиші й естонці голосували за новий парлямент, котрий певно зробить наступний льоґічний крок за втілення Литви, Латвії й Естонії назад у Росію.

Кажуть кореспонденти, що в промовах виборчих аґітаторів попадали виступи проти фашизму. „Ворогів народу" так і називали фашистами. Та зо Сталінівського способу захоплювання цих країв Росією пробивається наслідування Гітлерівських способів при захоплюванні Австрії й Судеччини. Не дивлячися на ріжницю вивісок, тоталітарні методи напричуд усюди однакові.

З УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ

„Наступ" з 29. червня повідомляє:

Виселюють з прикордонної полоси.

З Сянока повідомляють нас, що здовж кордону большевики виселюють всіх мешканців у віддалі 8,000 метрів. Виселенців поселюють частинно на бувших німецьких кольоніях Зах. України, частинно теж на Волині, але переважну скількість везуть в глибину Росії. В останньому часі виселено мешканців таких сіл: Дубрівка, Володж, Улюдж, Добра Шляхотська, Вільхівці, Залуж і Літня. Останніми часами виселено з Трускавця багато українських родин, і між інш. 64-літнього Біласа Миколу, батька сл. пам. Василя.

В надграничних селах по той бік Буга (під Советами) завважується брак всякого життя. Совєти прочищують там там прикордонну полосу в ширині 7 км. В противенстві до тоо по німецькій стороні не видно нічого, що малоб вказувати на це, що йде тут про прикордонний терен. Нема майже ніякого обмеження в русі населення. Селяни знад Буга часто купаються в річці. Майже щодня прибувають на цю сторону втікачі зза Буга.

Переселенча акція.

Умова про переселення між Нмеччиною й Сов. Союзом знайшла свій відгук зокрема у відношенні до Зах. Лемківщини. З браку основних даних трудно оцінити докладно число тих лемків, що з таких чи інших причин покинули рідні землі. На підставі останніх обчислень можна подати, як приблизне число переселенців з зах. Лемківщини коло 3,500. Треба підкреслити, що це число, в порівнянні з початковими сподіваннями й розрахунками тих, що вели аґітацію за переселенням, відносно дуже невелике. Були в Зах. Лемківщині села (напр. Климківка, Горлицького повіту)., звідки майже всі мешканці виїхали до СССР, з другого однак боку було дуже багато таких сіл, звідки завдяки своечасній протиакції, ніхто не виїхав. Що нахиляло лемків до виїзду? Перш за все не можна позабути давнього москвофільського наставлення цієї частини української нації. Час колишньої царської багатої Москви, підсичуваний москвофільською інтеліґенцією, діяв тут у великій мірі. При тому треба згадати, що саме Польща у намаганні ділити українство на племена завжди підпирала гаряче таку акцію. Тепер вправді Польщі не стало, але залишились по ній ще чинники, що не менше зацікавлені в прочищенні українських земель від українців. Це в першу чергу поляки й жиди. Щоб допровадити до можливо найчисленнішого виїзду лемків, пустили вони в рух всі можливі засоби. Пускались отже вістки про те, що вернеться Польща, яка зразу викине всіх лемків та пімститься на них за їх явно протипольську акцію; про те, що німці зле поводитимуться з тими селянами, що залишаться в Ґенерал Ґубернаторстві; то знову про те, що Лемківщину втілять до СССР, отже краще вже відразу їхати туди. Крім того, пробували ці чинники страшити лемків... українцями, що українці, мовляли, в союзі з німцями не дадуть ніколи спокою Лемківщині. Хоч всій цій акції протидіяла акція здорового українського елементу, всеж не можна сказати, щоб баламуцтво це не довело до виїзду багатьох несвідомих лемків. Побіч цього діяв ще один важливий елемент, а саме — неродючість лемківської землі. Лемко, хоч і привязаний до рідної землі, манив себе перспективою лекшої праці і більших успіхів на родючому чорноземі. Тому й був схильним їхати за Сян. Можна проте сумніватися, щоб там мрії його сповнилися. Перш за все мусіли ті, що виїхали, розчаруватися щодо місця осідку. Майже всіх переселенців поселили в Зах. Україні на місце переселених німців та виселених мазурських кольоністів. Крім того, на підставі вісток, що від переселених лемків доходять до їхньої рідні, можна твердити, що умовини їхнього життя теж дуже далекі від того, щоб вони могли ними захоплюватися. Треба думати, що зрозуміння вартости рідної землі та рідної нації тепер в тих збаламучених елементах належно відродиться.

Національне відродження Лемківщини та Холмщини.

...Хто бачив, як українські комітети перебирали в кількох днях в свої руки школи і ставали на певний період шкільними інспекторатами, мимо тисяч перепон з усіх сторін, як відбирали назад загарбані поляками церкви, орґанізовували кооперацію, хто бачив, як будились і випростовували спини українські села Підляшшя й Холмщини, досі найбільш придушені страшною польською неволею і, здавалося, національно завмерлі, той мусить признати, що українське життя здало в тих днях і місяцях на цьому терені свій іспит зрілости. Велика заслуга в цьому тих тисяч українських біженців з тамтого боку Сяну й Бугу, що перейшли сюди, осіли по містах і селах, як учителі, кооператори та інші працівники, та разом з місцевими свідомими громадянами стали душею й проводом усього життя. Багато є ще тут браків і недомагань, багато ріжних перешкод. Згадатиб хочби тільки це, що у багатьох місцевостях урядує дальше давня польська поліція, пострах і змора українських сіл, і не можна добитися досі, щоб їх усунено. Подібно з іншим урядничим апаратом, крім малих винятків. Повний брак книжок, брак свідомих православних священиків, брак відповідного матеріяльного забезпечення для біженців, урядування советських переселенчих комісій та взагалі політична ситуація, що тут зокрема біля советської границі дуже дається відчувати і не дозволяє ставити українське питання в повній ширині навіть у культурній ділянці. Та всі ті навіть великі браки і перешкоди — незначні в порівнянні з давньою польською неволею. Запал, завзяття й посвята тисяч найідейніших одиниць, що станули на тому терені до праці, переборюють усе й ведуть від успіху до успіху. Поволі змінюються й місцеві умовини. Скінчилося вже урядування советських переселенчих комісій, що перейшло майже без успіху. Українське населення, за невеликими вийімками, не покинуло своєї тисячелітньої прадідівської землі і залишилось на місці. Українці заняли вже майже всі школи в українських селах, що нераз натрапило на труднощі, бо нераз треба було ріжними способами усувати польських учителів.

Посмертні згадки.

„Кр. Вісті" з 1-го липня приносять вістки про смерть професора Ф. Швеця, о. Мих. Конюшка, бувшого пароха Кобла Старого, що вмер в нім. Перемишлі, і Богд. Ващишина, енерґійного діяча „Просвіти", „Рідної Школи", „Сокола" та кооперації.

Проф. Федір Швець помер 20. червня в Празі, на 58 році життя. Бувший член Директорії УНР, він був на еміґрації професором ґеольоґії в українському університеті в Празі і залишив по собі цінні праці з ґеольоґії, за які Т-во Ґеольоґів і Мінеральоґів у Празі та Наукове Т-во Природників при університеті в Дорпаті призначили були його своїм членом. Крім того проф. Ф. Швець був дійсним членом Укр. Наукового Т-ва у Львові і членом багатьох українських орґанізацій та товариств. Похорон відбувся в понеділок 24. червня в годині 3-тій пополудні з міської каплиці на Ольшанському цвинтарі. В. Й. П.

Другі роковини смерти полк. Є. Коновальця в Сяноку.

Уся Сяніччина дуже поважно відсвяткувала другі роковини траґічної смерти Основоположника ОУН. Усі села закупили портрети. Школи уладили святочні академії. Місто Сянік вже напередодні роковин прибрало святочний вигляд. На українських установах появилися спущені до половини машту й перевязані чорною крепою національні прапори. Українські купці прибрали свої вистави крепою, а на тлі прапору розмістили портрети Покійного. У дні самих роковин в год. 12, 5 священиків відправили панахиду. Церква була переповнена громадянством і шкільною дітворою. На програму Академії для громадянства зложились: реферат про життя Е. Коновальця і відслонення його портрету. Потім ішли: дванацять заповітів націоналіста, пісня „Ми, зродились" у виконанні чолов. хору, поема Грицая „На смерть вождя" і інш. На закінчення вся саля відспівала марш націоналістів „Зродились ми" і „Не пора".

Свято Могил у Холмі.

Українське населення Холма й околиць, що належать до соборної парохії, імпозантно відсвяткували в перший день Зелених Свят „Свято Могил" чи „Свято борців-героїв". На верхній палатній Даниловій Гірці, в тому місці, де стояла Кирило-Методіївська каплична, яку поляки висадили в повітря динамітом, повстала височенна могила на зразок Шевченкової, увінчана високим березовим хрестом з табличкою, на якій бачимо тризуб і напис: „Борцям за волю" 16/VI. 1940. „Могила одягнена терням і з лицевого боку прикрашена братками в формі тризуба. Панахиду на могилі правив о. протопресвітер Ів. Левчук у супроводі 3 священиків і діякона. Прегарна процесія. Силасиленна вінків. Промови.

Є. О.

БАЛКАН НА ВУЛЬКАНІ

Балкан здавен-давна має традицію кипячого горшка, де вічно вибухають війни, революції, розрухи й і. Ціле XIX. століття Балкан спливав кровю та червоів від пожарів.

Тепер знову прийшла черга на Балкан. Червона армія, під зловіщим знаменем серпом і молотом, вже всадовилася в Буковині, Басарабії та в гирлі Дунаю. Окупаця Росією тих же країв представляє не тільки великий удар в Румунію, але вона творить нову дію в ланцюху теперішних европейських конфліктів. Що Росія хотіла забрати українські землі, це була річ давно знана, але останні московські посунення в напрямі Дунаю, це друга справа.

Тими новими здобутками становище Росії зміцнилося під оглядом стратеґічним, політичним і економічним. Советська границя на заході, що бігла колись по Дністрі, й була недалеко від важної залізниці, що бігла до Одеси, відсунена тепер ще дальше на захід, аж по ріку Прут. Полудневo-західня границя Москви, отже є хоронена Чорним морем, устям Дунаю, відтак рікою Прутом, Карпатами, Сяном, Бугом, Нарвою, відтак Литвою та Балтійським морем.

Посунення Росії дальше на захід не тільки зблизило її до румунських нафтових копалень, але поставило її до найблищого переходу через Семигородські Альпи та Карпати в Европу. Конкретно, Москва стоїть вже дуже близько гірського просмику коло Брасова в Румунії та коло Залізної Брами, де Дунай перерізує Семигородські Альпи. Оба ці місця є дуже важливими комунікаційними артеріями між східнім та західнім Балканом. Також і Західня Україна, зо своїми шляхами до Чехії та Словакії, дала Москві важливі стратеґічні користи.

Що більше, якщо московсько-румунська угода уможливила Москві заняти румунські чорноморські порти, Росія буде держати контролю над нафтовими рурами, що біжать саме до тих портів від місць видобування.

Це все дає Москві таку стратеґічну перевагу, що значіння Москви раптом може піднестися. Натурально, це тільки головно Німеччину з великих держав, безпосередньо інтересує московські посування на Балкан. Тепер покажеться чи дружба Сталіна з Гітлером на цьому скінчиться, чи навпаки, закріпиться.

Росія кинула на Балкан коло 35 дивізій, що творить приблизно 750,000 людей. Румунія має коло 1,100,000 людей однак вона, здушена з трьох сторін, бо також доводиться її держати великі сили на границі Мадярщини та Болгарії.

Румунське військо є зле вишколене та випосажене, зле одягнене. Воно далеко гірше представляється як бувша польська армія. Румунія має коло 600—700 боевих літаків, коло 4 военних кораблів, одну eубмарину, один чи два торпедовий корабель, тощо.

Мадярщина має 425,000 війська, від 17 до 23 дивізій. Вони мають бути добрими вояками, однак зле одягнені, та не відповідно убрані. Мадяри мають від 400 до 600 літаків, головно німецького та італійського походження. Мають також малу дунайську фльотилю.

Болгарія має максімум до 400,000 війська, від 15 до 21 дивізій. Вони також є добрими войовниками, однак подібно як румуни та мадяри, не мають доброго узброєння, а тільки від 100 до 300 літаків.

Так представляються сили на Балкані, не беручи під увагу Югославії, яка здається, під цю пору, не входить в „програму" великих підбоїв. Найбільше загрожена є Румунія й її грозить судьба Польщі. Хоч Мадярщина та Болгарія так голосно кричать проти Румунії, проте вони не мають жадного значіння ні сили. Є вони політичними сателітами Німеччини, Італії, а може й Росії.

Є дуже можливим, що на випадок війни на Балкані, де вмішалисяб Росія, Німеччина та Італія, найбільше скористалаб мабуть Англія.

ЗВИХНЕНЕ ГЕРОЙСТВО

З дописів американських кореспондентів та з інших джерел довідуємося про траґічну долю частин польської армії, створеної на вигнанні у Франції для боротьби з Німеччиною. Одні баталіони пішли в Норвеґію, інші в Сирію, треті в Англію, четверті залишилися у Франції. Однозгідно пишуть кореспонденти про справжнє геройство поляків.

Нам, американським українцям, виглядає це геройство дивним. Гинуть поляки десятками тисяч з посвятою за чужу батьківщину, не за свою. Правда, вони надіються, що ті, за кого вони борються, відбудують Польщу, коли переможуть німця. І тому поляки йдуть на смерть із самовідреченням. Але що з того? — спитає неодин українець. Таж навіть, якби Анґлія перемогла Німеччину, якби й створила нову Польщу, то поляки самі цю Польщу знищать. Це не іронія з нас говорить, а щире переконання. Поляки мали свою державу і знищили її при кінці 18. століття. Вони знищили її самі безпосередньо перед теперішньою війною. Ще німець не розпочав свого походу проти Варшави, а Польща вже була засуджена на смерть самим польським народом. І ця смерть булаб прийшла без вмішування Німеччини. Колиб не Німеччина, то Росія булаб зробила тесаме. А колиб не Росія, то внутрішні відносини в Польщі були так наладнані, що булиб розсадили Польщу із середини. Цеж бачив ясно не один приятель Польщі, бачив український нарід, що стогнав під польським ярмом, бачив і неодин поляк, хоча не бачив загал польського народу, не бачили його провідники.

Дивлячися з цієї точки на геройство польської армії, приходиться висловити сумнів, чи є в поляків здоровий розум. Чиж не краще втримувати польську державу, ніж її все наново будувати? Чиж не лекше узброїтися полякам у геройство праці над собою, над переміною національного характеру, над розбудженням у себе почувань людської чести, приязни до інших гноблених народів, до перевиховання молодого покоління в дусі любови до інших народів, в дусі толеранції і співпраці зо сусідами, ніж безцільно віддавати на поталу десятки тисяч фізично найздоровшої своєї молоді на побоєвищах світу?

Очевидно, вольному воля. Можуть посилати поляки своїх найліпших синів на оборону, кого вони хочуть. Але тоді не треба поширювати звихнених понять, що все те робиться для оборони чи для відбудови Польщі. Бо з хвилею, як ця вимріяна батьківщина повстане, поляки пічнуть копати гріб для неї. Недаром молився український студент ще в польській ґімназії: „Боже, цось Польскен пшез так длуґє лята, Церпял на земі на нещенсцє свята, Цось пшез ньон карал Русь і Українен — Дай єй чемпрендзей остатньон ґодзінен!" Співав це український студент з розпуки, бо не бачив іншого виходу для себе.

Колиб так поляки, замісць гинути геройською смертю за інших, схотіли героїчно побороти себе самих, свої вікові пересуди, свою ненависть до сусідів, тоді побачилиб, що скорше забезпечилиб існування своїй державі, ніж кровю міліонів своїх синів, пролятою за чужі інтереси.

С.

Микола Голубець.

ЖОВТІ ВОДИ

Історичний роман.

(96)

За яку хвилину на північньо-західньому форверку коронного обозу блиснула біла хоругва, двох сурмачів заграло парляментарської. Раз, другий і третій. Зчерги озналася трубка в козацькому таборі на знак, що Хмельницький не цурається переговорів. Надія вступила в серця панів коронних. Парляментарі опустилися з окопу й виїхали на середину поля, що відмежовувало їх від козацького табору. Не ждали довго, як їм назустріч виїхала кавалькада вершників. Зрівнялися й одні другим поклонилися.

— Тут панове полковники коронні — Чарнецький, Войналович і Бруханський — зарапортував коронний сурмач.

— А тут пане полковники козацькі Кривоніс та Криса — відповів козацький парляментар.

— З повновластями мира й війни до їх милости Тугай-бея їдемо — звідомляв перший.

— Дивно нам, що до пана Тугай-бея, а не до їх Ясновельможности Пана Гетьмана Хмельницького, панове вибралися... — завважив полковник Криса.

Пан Хмельницький його Королівської Милости підданий, а нам, коронного війська старшинам, не ялося пактувати з підданими Його Королівської Милости.

Козацькі парляментарі переглянулися поміж собою. Кривоніс посміхнувся ехидно.

— Щож, пробуйте, панове, щастя в татарського ватажка. Може він заступиться за вами в Пана Гетьмана.

— Пробуйте, коли вам часу не шкода — додав Криса.

Чарнецький проковтнув зневагу й не тратячи анімушу запитав ділово:

— Панове, як парляментарі, чи як закладники до нас виїхали?

— Байдуже! Коли вам треба закладників, то ми закладники, колиж парляментарів, то ми парляментарі. Тільки просимо не гаятися, бо нам на волость спішно! — відповів Кривоніс.

— Ще вспієте, а покищо покажіть нам шлях до пана Тугай-бея — відповів Чарнецький.

— Дивно, що панове шляху туди ще не знають — посміхнувся Кривоніс. — Якщо не помиляюся, то пан Тугай-бей тепер у Княжих Байраках. Коли воля, їдьте туди, а ми в вашому таборі, як закладники залишимося. Сурмача вам дамо свойого, аби вас, перед напастю беріг.

— Спасибіг! — відклонився, як міг холодно Чарнецький і повернув коня в показаному напрямі. Дві ґрупи вершників розкланялися й подалися, кожна в свій бік. Козацькі закладники до коронного табору, коронні парляментарі до Княжих Байраків.

Віхали козацькі закладники до коронного табору мов до здобутої фортеці, дарма, що витали їх там поглядами повними погорди й ненависти. Хтось там, з доручення гетьманича, кинувся їм очі завязувати, але Кривоніс з коня зіскакуючи, махнув тільки рукою.

— Що ви, панове, в піджмурки з нами гратися забажали? Таж ми вас бачимо з обозу, мов на долоні, всіх ми вже вас перелічили й запаси ваші воєнні, мов власні знаємо. Пороху в вас, муніції, що кіт наплакав. Одних тільки харчів та вина у вас подостатком! Киньте в піджмурки з нами гратися!

Не доїхали ще коронні парляментарі до стіп Чорного лісу, як проти них виїхав загін кіннотчиків і окруживши відусіль, не кажучи ні слова, почав насилу шаблі відбирати. Хто пручався й протестував, тому не тільки шаблю, а й пояс відібрали. Декому з більш палких, то й по стусанові перепало.

Чарнецький кинувся до козацького сурмача:

(Дальше буде).

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАҐО, ІЛЛ. Звичайні збори Сестриццтва Благовіщення, від. 125., відбудуться в неділю, 21. липня, в год. 12:30 сполудня, в парохіяльній гали при Оклей і Райс ул. — О. Оленець, предс.; Р. Сидорик, кас.; І. Подола, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Піврічні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252., відбудуться в неділю, 21. липня, в годині 12:30, при 1944 Ірі улиці. Проситься всіх членів прибути на збори. — Уряд.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Піврічний мітінг Тов. Подільська Січ, від. 8., відбудеться в пятницю, 19. липня, в годині 7. ввечір, в гали Укр. Гор. Клюбу, 13 Вашингтон ул. На порядку нарад піврічне справоздання. — Н. Чолій, предс.; В. Мандзій, секр.

З ДНЯ

ЗАМАСКОВАНІ АҐЕНТИ НАЦІЗМУ.

Нераз ми виказували, що не всі ті люди, що вказують на помилки демократії, є ворогами демократії. Також не всі ті, що беззастережно хвалять демократію, є її приятелями. Буває часто так, що прихильники деспотизму і диктатури підшиваються під накривку демократії та хвалять її на всі заставки разом з її хибами. Вони навмисно відвертають увагу людей від недомагань демократії, щоби в той спосіб підривати демократію в самій основі та стягати її до упадку.

З другого боку бувають люди, які виказують помилки демократії, щоби врятувати цей добрий і шляхотний устрій від провалля. З болем серця вони виказують ці помилки, бо знають, що щоб направити якесь лихо, треба наперед мати відвагу це лихо без ніяких окрас виказати.

СВОБОДА ПРЕСИ.

Найкращою запорукою демократичного устрою є свобода преси. Коли преса має повне право критикувати дану систему й уряд, вона не допустить до того, щоб творились у суспільнім житті деспотичні кліки, для яких особистий інтерес стоїть вище народнього. Вільна преса викликує чуйність загалу на недомагання й ступнево заохочує загал ті недомагання лікувати.

Деспотичні устрої бояться свободи преси. Вони бояться критики. Вони хочуть від загалу лиш похвал. Під покришкою похвал деспотичний режім, на дальшу мету, починає гнити. Він здушує поступ краю, ослабляє державну силу народу і вкінці викликує проти себе повстання, або напад якоїсь зверхньої сили.

ДЕ Є СВОБОДА ПРЕСИ.

В деспотичних краях нема свободи преси. Про це писалось так часто в газетах, що й не варт цього знов повторяти. Але чи маємо гварантію, що в демократичних, свободолюбних устроях є повна свобода преси? Чи не буває часом так, що громадяни, і то ті, що ніби на словах великі свободолюбці і демократи, носять в своїм серці гидкий, несамовитий деспотизм, який їдю накидається на таку статтю і на такого редактора, що відважиться дещо скритикувати та відкрити людям очі на певні помилки?

Так, бувають такі „свободолюбці". В імя „свободи", в імя „демократії", вони накидаються на небажаних собі осіб і перестерігають їх: „Мовчи!"

„СВОБОДА ПРЕСИ" В ФРАНЦІЇ.

Ми знаємо, що до недавна в Франції була повна свобода преси. Закон дозволяв пресі писати критичні статті і виказувати найменшу помилку уряду та цілої суспільної системи. Але чи виконала французька преса серед тих ніби сприятливих обставин своє народнє завдання? Чи говорила вона людям про все?

Ми не будемо самі відповідати на цей запит, тільки знов дамо слово французові Аршамбові, який яскід обзнайомлений з тою справою, та який дописує до найдемократичнішого американського часопису „Н. Й. Таймс". В тім часописі 12 липня ц. р., Аршамбо пише:

„Товпи, очікуючі новинок, особи, що збираються на публичних місцях, щоби прочитати останні видання газет та подискутувати в ґрупах про події, на зверх виглядають апатично. Але увійди з ними в розмову, а побачиш, що всі вони мають особливі жадання. Першим і найважнішим жаданням є це, щоб їх нації, серед всіх обставин, говорено правду. Вони зазначують, що маршал Петен і президент Рузвелт в останніх днях оба підкреслили засаду, що французи мусять бути поінформовані льояльно і цілковито. Офіційні повідомлення — каже Фіґаро — грішили пропусками. Коли вони говорили, наприклад, що ми були сильні, то вони не хотіли нам сказати, що наші противники ще сильніші".

ДУРЕННЯ ЛЮДЕЙ.

Ось у той спосіб французька преса і французький уряд, маючи законний дозвіл говорити людям правду, не користали з нього, а кормили загал пів-правдами, чи просто брехнями. А кормили вони людей брехнями тому, бо боялись наразитись на неласку загалу.

Загал від довшого часу був годований всякими політичними демагогами, які вихвалювали демократичну систему під небеса і твердили, що вона без найменшої скази. З демократії вони зробили святість, яку треба обожати, а не критикувати. Наложивши на неї святочні ризи, вони закрили там її малі рани, які в більшій, чи меншій мірі є в кожній системі на світі. В укритті ці рани ятрились і затроювали цілий національний організм гангриною. Ця гангрина вийшла на верх щойно, коли організмом потрясла чужа, зверхня сила. У той спосіб фактично працювали всякі галасливі французькі „демократи" на користь нацизму.

Коли ви хочете знищити якогось чоловіка, не виказуйте йому його помилок, тільки хваліть ці помилки. Через них він сам себе заведе до нещастя.

ЕКСПЕРТ ДУМАЄ, ЩО НІМЦІ МАЮТЬ АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ТАЙНИ

Гаролд МекЕннес, управитель європейських варстатів Бендикс Авіейшен Корпорейшен, прибув щойно з Европи. Оповідає про німецьку докладність у киданні бомб. Каже, німецькі літаки летіли так високо, що їх не можна було доглянути. Нагло вони спинювалися над фабриками й скидали бомби. Ніколи бомби не хибили. Все трапили в призначене місце. З цього заключає МекЕнес, що німці дістали в якийсь спосіб у свої руки американський винахід, при допомозі котрого можна так докладно означувати предмети з літаків.

ВЕСІЛЛЯ В ФОРДА.
Панна Ана МекДонел, що вийшла за Генрія Форда Другого.

МОСКВОФІЛИ В ЧАСІ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

(Докінчення)

(2)

Коли взяти під увагу тодішню віру й надмірну вірність українців Австрії та оправдану ненависть до Росії, до якої хилилися галицькі москвофіли, а яка йшла на знищення всяких проявів українства, то таке становище галицько-українського національного політичного проводу й преси в першій половині серпня 1914. р. не буде нас дивувати. Але арештування людей, приналежних до українського національного табору, радість польської львівської брукової преси з цього приводу, швидко відкрили нашому політичному проводові очі, кому такі арештування серед нашого громадянства можуть принести користь. Вже від 18. серпня 1914. р. почала українська парляментарна репрезентація робити всякі можливі заходи, щоб безпідставно людей не вязнили; вона вимагала від уряду слідства у справі невинно повбиваних та помасакрованих австрійським військом австрійських громадян української народности, виєднала звільнення увязнених у Талергофі з вийнятком чільних москвофільських діячів, яких випустили на волю щойно після упадку царської Росії; навіть коли проголошено засуд смерти на провідних москвофільських діячів Д. Маркова, В. Куриловича, К. Черлюнчакевича і т. д., українська парляментарна репрезентація звертталася до австрійського президента міністрів і міністра закордонних справ із просьбою, щоб вони виєднали для них у цісаря помилування.

Далеко не так поводилися супроти українців москвофільські керманичі, що залишилися в краю підчас російської окупації: доносам і наклепам на „мазепинцев" у їх пресі не було кінця, вони не щадили навіть увязненого москалями голови греко-католицької церкви, митрополита Андрія Шептицького (стаття адвоката д-ра Маріяна Глушкевича в „Прикарпатскій Руси" ч. 1419-20). Вони, як дорадники, підсоковували російську окупаційну владу, щоб нищила українські національно-культурні установи. Всупереч виразним бажанням генерал-губернатора Юрія Бобрінського москвофільські керманичі почали вести спільно з волинським православним архиєпископом Евлогієм і своїм іще передвоєнним покровителем гр. Володимиром Бобрінським (братом удругих Юрія) нетактовну агітацію проти унії, розрували національні відносини, робили особисті порахунки з немилими собі людьми. Самі росіяни, як ось редактор офіціяльного органу „Львовское Военное Слово", капітан Н. Ф. Наркевич, глузували собі з цього приводу з москвофілів, називали їх „дезертирами свого народу" та „невеличкою крикливою горсткою рутенської оліґархії". „Львовское Военное Слово" писало на адресу москвофільської верхівки, що вона вроїла собі, начебто „російська армія заняла Галичину на те, щоб дати їм змогу зводити старі порахунки з політичними противниками". Та не тільки на українців доносив „Народний Совет" (таку назву прибрав провід москвофільської партії в часі російської окупації Галичини). Голова „Нар. Совет-у" Дудикевич обвинуватив перед російськими властями в австрофільстві старого москвофільського діяча Івана Лісковацького [а]), якого на якийсь час російська влада була увязнила.

Гірка, незавидна була доля галицьких утікачів-москвофілів у часі відвороту російської армії. Російські часописи й салдати лихословили їх нерідко „зрадниками". Деякі з тих москвофілів, що перебули довгу мандрівку через Україну до Ростова над Доном, поробилися згодом національно свідомими українцями. Тимто після російської революції 1917. р. багато їх бере досить живу участь у будуванні української держави над Дніпром. Після розвалу Австрії багато колишніх москвофілів пристає до державних змагань українського народу, з переконанням бореться в рядах Української Галицької Армії.

Знову на західніх окраїнах Лемківщини зорганізували в грудні 1918. р. місцеві москвофільські діячі: о. Дмитро Хиляк, колишній талєрґофець, гр.-кат. парох у Ізбах, д-р Ярослав Качмарчик, адвокат у Мушині (син гр.кат. пароха с. Білцаревої, Теофіля, що теж був у Талергофі) та Микола Громосяк, теж колишній талергофець, господар із Криниці-Села, лемківську „Русску Народну Республику". Ця лемківська республика обєднала була всіх західніх галицьких лемків з українського й москвофільського табору й не признавала польської влади на Лемківщині. На перших зборах у Фльоринці, грибівського повіту, 5. грудня 1918. р. лемки заявилися були за приналежністю до Західньої Української Народньої Республики і чекали висліду українсько-польської війни за Галичину, щоб приєднатися до української галицької держави. Колиж утратили надію на успішність українських державних змагань, після відступу Української Галицької Армії за Збруч, заявилися на других лемківських зборах у Фльоринці 12. березня 1920. р. за прилученням Лемківщини до Совєтської Росії. За свою верховну владу західні галицькі лемки признавали „Верховний Лемківський Союз" у Горлицях, що його президентом був о. Михайло Юрчакевич, пароч Чорної, а що йому підлягали повітові „Руські Ради" — а саме: у Криниці для новосандецького, у Гладишові для горлицького, ясельського й коросненського й у Снітниці для грибівського повіту. Організатори цієї лемківської республики о. Хиляк, д-р Качмарчик і Громосяк заявили явно перед польським судом присяжних у Новому Санчі дня 10. червня 1921. р., що не признають приналежности Лемківщини до Польщі й чекають вирішення в цій справі Найвищої Ради Коаліції.

Інше становище заняла горстка галицької москвофільської верхівки — Володимир Курилович, Дмитро Марков, Кирило Черлюнчакевич, Микола Третяк і Еміль Вальницький. Вони зорганізували у грудні 1918. р. у Львові „Русскій исполнительный комитетъ" і видали відозву до „Русского народу Прикарпатья" в першому числі свого органу „Прикарпатская Русь" (з 25. XII. 1918.). Вони виявили своє бажання зєдинитися з тією Росією, за яку боролися добровольці армії Корнілова й Денікіна. Вони згадали в цій відозві про „братовбивчу, домашну війну" двох словянських народів на галицькій землі, але хитро не зазначили свого становища до цієї „рокової хвилі нашої вітчини", „моменту колотнечі (смуты)", а тільки „з почуттям глибокої радости" приєднували свій привіт до голосу „матери руських городів" Києва, що кликав до зєднання „русскихъ" земель.

[а]) За польської влади був якийсь час Лісковацький комісарем „Народнього Дому" у Львові.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

СКРЕНТОН, ПА.

Нова українська професійна сила.

Д-р Володимир Миник відчинив у липні цього року свій дентистичний офіс в будинку „Медикал Артс Билдинг", 327 Н. Вашингтон Евеню, в Скрентоні.

Д-р Володимир Миник.

Д-р Володимир Миник є членом 14. відділу У. Н. Союзу в Скрентоні, де його родичі Теодор і Марія Миник та брат Теодор Мол. є членами 280. відділу У. Н. Союзу.

Володимир Миник родився в Скрентоні й скінчив там „гайскул" з відзначенням. Вище університетське образування і дентистичну науку одержав у „Темпл Юніверситі" в Філядельфії, Па., де одержав ступінь доктора дентиста (Д.Д.С.) Після одержання цього ступня в червні 1939. року, він подався на ширшу практику своєї професії до шпиталю Чарлз Вілсон Меморіял, який обслугує робітників фабрики черевиків Ендикат-Джансон Компанії, в Джексон Сити, Ню Йорк. Укінчивши з кінцем червня цього року цю практику, з початком липня відчинив свій власний офіс.

Володимир Миник з дитинства брав живу участь у ріжних українських культурних виступах, концертах та представленнях при українській дітючій школі в Бинґгемтоні, Н. Й., й в Скрентоні, як промовець на концертах, як танцюрист українських танків, як скрипак, і як член відомого скрентонського Українського Громадського Хору.

Маючи за собою українське громадське виховання, д-р Миник буде певно корисним молодим американсько-українським громадянином в Скрентоні. Відділ 144. У. Н. Союзу, в котрому молодий доктор є членом, бажає йому найкращого успіху.

Іван Кривокульський,
голова 144. відц УНС.
Михайло Федицький, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖОЛІЕТ, ІЛЛ. Піврічні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 111., відбудуться 21. липня, в 2. годині сполудня, в гали, де звичайно. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до вирішення. — І. Гуцул, голова, І. Федак, скарб.; О. Бернадин, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. Збори Бр. св. О. Николая, від. 5., з шість-місячної діяльности Братства відбудуться в суботу, 20. липня, в домівці У. Д. Клюбу, 31-14 Гренд Ев. в Асторії, Л. Ай. Початок зборів, година пів восьмої вечером. Побіч вплати членських вкладок є досить важні справи до полагодження, тим більше, що наш відділ в недовзі влаштовує 25-літній ювилей, в якому всі наші члени та членниці повинні обовязково трошки попрацювати, а не ждати, щоб двохтрьох людей в заряді відділу, нето приготовляли все, але й виконали усю працю в підготовці, в звеличанні згаданого нашого 25-літнього ювилею. — Іван Сидор, предс.; А. Климишин, скарб.; Михайло Беля, секр.

НІМЕЧЧИНА ПІДГОТОВЛЯЄ НОВИЙ ГОСПОДАРСЬКИЙ ПЛЯН В ЕВРОПІ

БЕРЛІН. — На доручення канцлера Гітлера, д-р Гямар Шахт, бувший директор Німецького Банку, приготовив плян економічного упорядкування тих земель, що їх заняв Гітлер. Шахт пропонує координацію на таких ділянках господарських: біржа, розброєння, переміна воєнної промисловости в мирну, створення нової системи німецької виміни, координація вимін малих держав, господарська кооперація при розділі ринків збуту, справа кольоній.

ЦІСАР УТІКАЧЕМ.
Отто Габсбург (наліво) претендент до австрійського престолу, приїхав недавно знову до Америки. З ним його брат Филип.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ПІТСБУРҐ, ПА.

Резолюції 10-го Зїзду ОДВУ.

Десятий Зїзд Орґанізації Державного Відродження України, Українського Золотого Хреста та Молоді ОДВУ, що відбувся в днях 4, 5 і 6-го липня 1940 р. в Готелі Форт Пітт, Пітсбурґ, Па., виносить наступні резолюції:

1. Десятий Зїзд ОДВУ стверджує, що його членство, яке складається майже вцілості з горожан Злучених Держав Америки, заховувало й буде дальше заховувати всецілу льояльність супроти цього краю; обовязком членів ОДВУ є на кожньому кроці охороняти конституцію Злучених Держав Америки; в разі потреби, вони понесуть найвищі жертви за цей край.

2. В обличчі теперішніх міжнародніх подій, 10-тий Зїзд ОДВУ уважає програму національного збросння Злучених Держав Америки понадпартійною справою, цебто такою справою, яку повинні піддержати без виїмку, всі верстви цього краю.

3. Зїзд стверджує, що ідеольоґічна робота, яку впродовж десяти літ провадила на американському ґрунті Організація Державного Відродження України, була вповні правильна. Ту роботу Зїзд поручає дальше робити. Останні події в Европі наглядно доказали, що народи,, в яких вивітрили націоналістичні почуття; які внутрі розслоєні клясово; які просякли духом пацифірму; в яких заник дух посвяти й героїзму; які просякли духом матеріялізму й безбожництва — слабнуть і під ударами зверхніх ворогів падають. Останнім яскравим доказом цього є Франція, яка ще десять років тому була найсильнішою мілітарною потуґою в Европі. Тепер вона впала під ударами німецької армії. Французькі провідники самі признають, що причиною ції французької траґедії був заник духа посвяти та героїзму серед французів, а на його місці всадовлення духа матеріялізму, інтернаціоналізму й самолюбства. Того духа довгих повоєнних років вщіплювали в французьку націю ріжні інтернаціональні соціялісти, радикали, комуністи та народнофронтівці. Орґанізація Державного Відродження України, в колі свого постійного ділання, все поборювала ці шкідливі течії, а защіплювала здорові, націоналістичні; цебто такі, яких брак довів тепер Францію та інші духово розточені краї, до траґічного упадку.

4. Десятий Зїзд ОДВУ поновно стверджує, що йому глибоко лежить на серці доля 50-ти міліонового українського народу, з яким членство ОДВУ посвоячене кровно й духово. Цей нарід нині знаходиться в брутальнім ярмі наїзника. Його неволя рівняється поломанні всяких гуманних прав людини. Боротися за ці гуманні права, належить до доброї традиції американської цивілізації. Боротися із тим нелюдяним поневоленням повинні в першу чергу ці, що самі є поневолені й ті, що кровю з ними є посвоячені. Колиб американці українського походження відхилилися від цеї боротьби за гуманні права своїх братів, вони далиб доказ, що не варті тих високих, гуманних і демократичних прав, якими самі тішаться в Америці.

5. Десятий Зїзд ОДВУ ще раз висказує свої глибокі симпатії з визвольними змаганнями українського народу на його етноґрафічних територіях, та заявляє свою готовість, у границях сил, помогти йому в тих змаганнях.

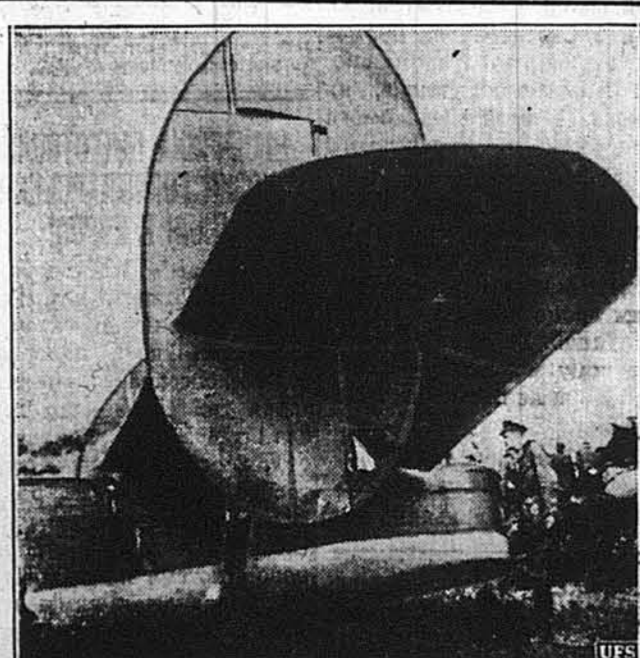
Та водночас Зїзд заявляє, що в ніякому разі не перебирає відповідальности за всі політичні потягнення українських політичних ґруп на українських територіях і на еміґрації і то навіть тих, з якими може симпатизувати й в дечому їм допомагати. Нас мало в Америці, задалеко ми віддалені від українських земель, а понадусе, ми звязані льояльністю супроти Злучених Держав Америки, щоб мали накидати нашим братам у рідному краю національний провід. З другого боку з тих самих специфічних причин ОДВУ не може підчинятися жадним проводам ззаграниці. Орґанізація Державного Відродження України — це місцева, від нікого незалежна орґанізація американців українського походження.

6. Десятий Зїзд ОДВУ таврує розбишацькі напади сильних народів на слабші й висказує симпатії нападеним. Коли в міжнародних відносинах заникне мораль і етика, пропадає теперішня висока західня цивілізація; на її місце прийде закон джунґлів. Ми не тавруємо сили як такої. Лиш висказуємо бажання, щоб сила знаходилася в руках таких людей, в яких етика й мораль не є пустими фразами.

7. Третя Німеччина й Совети в останніх місяцях поповнили чимало брутальних нападів на слабші народи. Коли, одначе, німецькі інвазії в демократичних краях, зокрема в Америці, дістали належне наврування, такі брутальні напади Советів мальовано в лекших красках; деколи їх навіть несправедливо й недоцільно оправдувано.

Пригадуємо, що Совети, ведені своєю крайно самолюбною політикою, створили такі міжнародні обставини, які захотили Гітлера до війни. Завданням Советів було й є цькувати одні західньо-европейські народи проти других; ослаблювати їх взаїмною боротьбою й в той спосіб самим панувати. Завданням Советів є продовжувати в безконечність взаїмне мордування людей в Европі й ін. частях світа. Совети — це чорний дух Европи й цілого світу. Вони мають велику скриту ненависть до західньо-европейських народів і їх цивілізації. Вонихотілиб їх взаїмно винищити. В цій цили вони все цькують одних проти других, аж до їх цілковитого вичерпання.

8. Сталий мир в Европі й у світі, може бути запевнений тоді, коли аґресивні держави, до яких входять і Совети, будуть поділені на національні й самостійні держави. Задоволені з власних суспільних устроїв, ті держави будуть готові ці устрої своєю кровю боронити. Лиш задоволення всіх народів може принести замирення в світі. Хто обороняє одні поневолені народи, а замикає очі на неволю інших, а навіть ту неволю деколи оправдує, той витворює нездорові, лицемірні відносини, які скорше чи пізніше доведуть до заколочення міжнароднього спокою. Таке заколочення міжнародньоо спокою не лежить в інтересі Америки. Воно, зрозуміло, не лежить також в інтересі поневоленого українського народу. Він на своїх етноґрафічних територіях бажає мати ці права, якими тішаться інші, вільні народи. Він не заперестане так довго боротися, доки тих прав не здобуде.

ОСТРИЖЕНІ КРИЛА.

Німецькі жовніри оглядають англійський літак, зострілений підчас рейду в Німеччині. Літак розломився надвоє.

У ДРУГУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ НА ВІЧНИЙ СПОМИН МОГО ДОРОГОГО МУЖА И НАШОГО БАТЬКА

АНДРІЯ КАШИНСЬКОГО

ЩО РОЗПРОЩАВСЯ З ЦИМ СВІТОМ 17. ЛИПНЯ 1938 Р.

Дружина МАРІЯ, ДІТИ Й ВНУКИ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. Піврічні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372., відбудуться в пятницю, 19. липня, в годині 8. вечером, в домі, де все збори відбуваються. Просимо всіх членів прийти начас. Довгуючих напоминаємо, щоби вирівняли свої вкладки. — Ю. Голинський, предс.; В. Реновець, кас.; Й. Ярема, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Збори Тов. Любов, від. 370., відбудуться в суботу, 20. липня, в церковній гали, 127 Парк ул., точно в годині 7. ввечір. Проситься всіх членів прибути на означений час. Рівнож проситься всіх постаратись за нові члени, бо кожний член має своїх знайомих, то при кожній нагоді можна познайомити про користи членів в нашім Союзі, бож соромно є, що наші члени так байдужні до збільшення членів до нашого відділу. Отож постарайтеся хоч по одному членові на ці збори. — П. Воляник, предс.; О. Ґіна, кас.; М. Сампара, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. Бр. св. Петра й Павла, від. 274., відбуде свої піврічні збори 21. липня, в год. 2. попол. На збори повинні прийти всі члени хоч раз на пів року та вислухати справоздання уряду і контр. комісії. Напоминаємо тих членів, що довгують до братської каси, щоб старались сплатити свій довг. Члени, котрі ще свої діти не вписали до У. Н. Союзу, повинні це зробити якнайскорше, а не відкладати. — М. Волощак, предс.; Н. Пашович, кас.; П. Сильчак, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Піврічні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 352, відбудуться в неділю, 21. липня, зараз по Сл. Божій, в церковній гали. Проситься членів прийти на ті збори, бо маємо дуже важні справи. Буде справоздання урядників і контролі за пів року і маємо вибрати одного контрольора на місце покійного о. Йосифа Боярчука. Проситься тих членів, що не поплатили коляду за рік 1940., принести на збори, бо ви сами ухвалили на річних зборах. Щераз проситься усіх членів і членкиць від. 352. прийти на збори, бо не приявний член без важної причини заплатить кару після ухвали на мітінгу. Ми знаємо, що Союзу нам усім членам помагає, то ми станьмо як один в тім році при ньому й приєднаймо по одному членові. — Г. Бандівський, пр.; М. Окунський, кас.; М. Гавриляк, секр.

СТЕМФОРД, КОНН. Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350., відбудуться в неділю, 21. липня, в годині 5. пополудні, в церковній гали на Ґрінвіч Еве. Проситься всіх членів і членкиць, місцевих і позамісцевих, прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. Комітет здасть справоздання з пікніку, отож обовязком кожного члена і членкиці бути на збрах, бо так статут приписує. Пригадується довгуючим членам, щоби вирівняли свої залеглі вкладки, бо в противнім разі поступиться після статуту. Хто бажав би стати членом У. Н. Союзу, або вписати свої діти, нехай зголоситься на збори. — В. Карий, предс.; В. Блащук, кас.; І. Михайлишин, секр.

СЛИКВІЛ, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 126., відбуде свої піврічні збори в неділю, 21. липня, точно в 2. год. пополудні, в гали церковній. На порядку деннім буде справоздання контр. комісії з піврічного діловодства і инші біжучі справи. Просимо довгуючих членів і членкиць виповнити свій довг, який довгують до відділової каси. Просимо приєднувати нових членів і вписувати свої діти, коли вони ще не вписані до У. Н. Союзу. — Ів. Пендлишак, предс.; Гр. Дидів, секр.-кас.

АЛЕНТАВН, ПА. Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147., відбудуться в неділю, 21. липня, на гали парохіяльній, 803 Фронт стр., в 2. годині пополудні. Просимо членів прийти на означений час. Проситься довгуючих членів сплачувати свої довги поэможности, бо є такі члени, що мають старі довги, тай і в нові заходять, отож щоби потім ніхто не гнівався, бо уряд поступить після статуту, як зо старшими, так і з дітьми. — Й. Матковський, пр.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. Збори Тов. Запорозька Січ, від. 347., відбудуться в неділю, 21. липня, в годині 2. пополудні, в гали, де звичайно. Проситься всіх членів прийти на ті збори, бо є важна справа до вирішення. Довгуючі члени мають прийти і свій довг вирівняти. — М. Романюк, пр.; К. Глосніцька, кас.; Г. Тимчій, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42., відбудуться в неділю, 21. липня, в год. 2. попол., в льокали У. Н. Дому, 237 Говп Еве. Проситься всіх членів зійтися точно на означений час, щоб збори довго не затягнулись. Члени, котрі ще не заплатили за тикети пікнікові, нехай зволять покінчити з ними на цих зборах так, щоби пікніковий комітет міг здати точний звіт з приходів і розходів. — П. Головачук, фін. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Бр. св. О. Николая, від. 175., відбудуться в неділю, 21. липня, в годині 1. пополудні, в У. Н. Домі при Мартин ул. Тому, що тепер літня пора, проситься прийти начас і поплатити свої місячні вкладки. Так само проситься старатись привести нових членів і вписати до У. Н. Союзу, за що кожний дістане нагороду. — В. Братусь, предс.; В. Білінський, кас.; В. Бартош, секр.

З ТЕАТРУ Й МУЗИКИ.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ФЕСТИВАЛ.

„Ді Дітройт Фрі Пресс" з 10. липня ц. р. повідомляє, що старанням „Ковнсіл оф Сошіал Адженсіс оф Метрополітан Дітройт" і „Ґроссе Пойнте оф Борд оф Едюкейшен" відбудеться ряд концертів музики ріжних національностей.

Другий з ряду концерт, що відбудеться 17. липня вечором, є присвячений українській музиці. На програму концерту складаються продукції українського національного хору „Думка" під управою п. Івана Атаманця та Мишиґен симфонічної орхестри (70 музиків) під управою п. Волтера Пооле, що виконає **„Сюїту (низку музичних творів) для орхестри"** українського композитора Романа Придаткевича.

Національний хор „Думка" відомий українському та американському громадянству зі своїх виступів на концертовій естраді і на радіо.

„Українська Сюїта" Романа Придаткевича відома з прихильних рецензій американських часописів і музичних журналів після дворазового (24-го і 26-го жовтня 1939 р.) виконання рочестерською фільгармонічною орхестрою під управою д-ра Гаварда Гансона, а також відома деяким музичним фахівцям зі зроблених підчас концертового виконання фотоґрафічних плит.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ

Дня 9. липня 1940. року помер у Сен Джозеф, Мізурі, член Тов. Зап. Січ, від. 355. У. Н. Союзу, Молод. Департаменту,

ІВАН ПЛЕКАН,

Син Григорія і Марії Плекан.

Похорон відбувся 12. липня 1940. при участі членів і членкиць від. 355. У. Н. С.

Покійний родився в Сен Джозеф 6. липня 1927. Його батько вписав у члени Тов. Запор. Січи 28. лютого 1929. року. Полишив у смутку батька і матір, брата й 4 сестри.

Вічна Йому память!

Федор Солоничний, секр.

У Вунсакет, Р. Ай., померла в госпиталю Вунсакет в суботу, 13. липня 1940.

СОФІЯ ПОЗНАНСЬКА,

довголітня членкиця Бр. св. Арх. Михаїла, від. 368. У. Н. Союзу.

Покійна уроджена в Борках Малих, повіт Скалат, Галичина.

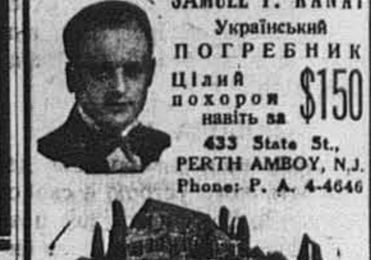
Полишила мужа Михайла, подружені діти й внуки і двох братів Андрія і Івана Швець.

Похорон відбувся в понеділок, з укр. кат. церкви.

Вічна Їй память!

І. Пригода, секр.

ТАРЗАН Ч. 54. Погоня.

І Маріка побачила, як людоїд підпливав до Тарзана. Вона крикнула на осторогу.

„Кричи дальше! Кричи дальші!" — кликав осліплений Тарзан — „щоб я міг підплисти до тебе!"

Коли він доплив до Маріки, вона була вже майже на вичерпанні сил.

А коли Тарзан взяв на свое плече свій тягар, людоїд почав їх доганяти.